

ERDÉLYI HÍRADÓ

Kedden, Mártzius' 31-edikén, 1829

Portugallia — Spanyolország — Nagybritannia — Frantziaország — Burkusország — Austria
Muszkaország — Törökország — Külömbfele

Portugallia

Frantzia Journálok' bizonyítása szerint, az itt következő, nagy betűkkel írt tzedulákat, mellyeket éjtzaka raggattak a' lissaboni fő-útzák' szegleteire, szedette onnan le a' politia: "Hogy az emlékezetre méltó történetek, mellyek a' portugalli Király, D. Mig. országló első esztendejét kijeleljék, a' Mára dék előtt se legyen elveszve, azt javallják, hogy alá-írásra (elő-fizetésre) emlékpénzt veressenek, egyikik oldalán, az I Don Mig. mejjképével; az ellenkező lapján két ang. fregatte' ama' ditsősséges vitézi tetteivel, mellyek a' terceirai vizeken, négy, 600 fegyvertelen emberrel megrakott szállító hajót ágyúkkal lövöldöztettek. Ezen emlékpénznek a' körületén ezt olvashatni: Terceira, Quiberon, Kopenhagen, St. Heléna 'sat. — Mathews Úr, a' britannus Gen. consul Portugallban ajánlja magát, a' subscriptio' által-vételére, 's további magyarázatot és feltételeket fog adni.

Spanyolország

A' már említett cadizi kikötőnek szabaddá tétele sokkal fontosabb mint némellyek gondolják. Ha az ígért kedvezések valóban munkába-vétnének; úgy Cadiz, tsaknem azt az egész kereskedést mely ezelőtt nagy munkával és bajjal, Gibráltárban virágzott, magához fogja húzni. — Azt mondják, hogy ezt a' rend-

szabást Ferdinánd Király magától találta volna fel, a' nélkül hogy a' státustanátsot meghalgatta volna, és tsak a' Kereskedés-törvényszék és a' cadizi Municipálitás' kívánságára vitte volna azt végbe. Az idegeneknek megígért kezesség 's az ezen Végzésben megbizonyított tisztelet a' tulajdon' bátorságára, megeggyez a' Status-jusnak és az igazságnak minden okos gyökér-értelmével. Van, a' ki ezen újj szabadsággal felruházott híres kikötőre feni fogát: tsak a' dél-amerikai újj Statusok karával neessen-meg.

A' Courrier français jelenti Barcelonából, féb. 26-odikáról: Irtóztatóság uralkodik ma ebben a' városban. Már tegnapi-éjjel-ólta patrouillek (őr-kerülők) járnak fel 's alá minden útzákon és nagy felfordulásra mutatnak. Ma lövettek agyon a' várban 10 Catalóniait. Egy hirdetmény, articulo de officio nevezet alatt, mely a' Felsőség' rendeléséből jött-ki, kinevezi ezen kivégzett embereket. A' megöletetések' pillantatait ágyú-lövésekkel jelentették-ki. Ezek a' szerentsélen emberek az úgy nevezett konstitúziósokhoz tartoznak. Azzal vádolták őket, hogy részt vettek volna az 1820-adikai össze-esküvésben, ugyanezen városban. Az igazsággiszolgáltatásnak áthatatlan titkai mellett ebben az országban, némellyek tagadják ezt az elő-adást.

Egy párisi Journál így beszéll: "Az

egymással-közlések a' londoni és mádrídi Kabinétok között, mostanában igen sűrűk. Egymástéri a' Kurír jövet-menet Párison által. Éppen tegnap jött Londonból egy a' spanyol Követséghez, mely azon éjjel már elindult Mádrídba. Zea Vermudez spanyol Ministertől Londonban, hozott az hivatali írásokat, 's azt mondják, hogy igen fontos dolgokról beszél az. A' hajdani spanyol - Amérikában egynehány hónap-ólta történt esetek, ismét felserkentették a' spanyol apathiát, és úgy-láttik hogy Zea Vermudez Úr valóban levelezne Well. Hggel, egy igen erős hadi szállítványról, melyet Spanyolország szándékozik a' mexicói partokhoz küldeni, melynek hogy Anglia ne vetné magát ellene, Spanyolország meg akarja nyerni. — E' mellett, teljes hatalmakról is van még szó, hogy Dou Francesco de Paula venné ezt magára, kinek Mexicóba-küldtetése, ám-bár VII-dik Ferdinánd, ezen rendszabás ellen van, végre, tsakugyan meghatározta Spanyolország. — Ezen hírhez ille-ne az itt következő, úgy-tartott ha-anah-i levél, jan. 30-adikáról. "Miólta itt, úgymond, a' mexicói történeteket megtudták; meghatározattabban és nagyobb erővel láttatik a' spanyolországlószék szándékát kimutatni mint valaha, hogy oda hadi szállítványt küldjön: mert, azzal tartják, most volna a' kedvező pillantaja. Ezért készítnek-fel egész erővel egy nagy szállítványt. De a' kik a' dologhoz jobban tudni láttatnak; azt mondják, hogy majd tsak akkorra fogják ezt halasztani, ha 16--18 ezer ember össze-kerül, Spanyolországból: a' mi nem sokára meg-esue, mivel' Spanyolország minden kikötőjéhez nagy sereg katonaság menne. Ezen össze gyúlt sereg' Kommendánsa egy olyan Gen. lenne, a' ki azokat, Mexicóban kiszállítván, D. Francesco de Paula

Infánst mexicói Tsászárnak kiáltatná-ki.
Nagybritannia

London, mártz. 6. — Tegnap-este beszélt Peel Úr, az alsó házban 4 egész óráig egy végben, azon rendszabások' alkalmával, mellyeket az országlószék szándékozik a' katolikusok' javára elő-venni. A' Peel Úr által javallott bill' veleje itt következik. — 1) A' bill' talp-köve, azon törvények' eltöröltetése, mellyek által a' katolikusok, statuspolgári jussoktól eltartóztatnak; 's az ő' egyformává-tételek az afféle jussokra-nézve. — 2) A' katolikusoknak szabad legyen a' parliement' két házában bemenni, számá-ra-nézve, nem kell azokat megszorítani. A' katolikusok, kik Tagjai lesznek valamelyik Háznak, az itt következő esküt teszik-le: "En, N. N. kinyilatkoztatom, hogy a' római-katolika hitvallást vallom. En, N. N. igaz szívvel ígérem és esküszöm, hogy Öfgének IV-edik György Királynak alattvalója és hozzá hűséges akarok lenni, és Ötet minden össze-esküvéstől és ellene-torekedéstől, mellyek az Ö' személye, koronája és méltósága ellen indíthatnának, teljes erőmből és a' legfelső lehetőségig védelmezni akarom. A' legfelső törekedéssel igyekezem, Öfgének, örököseinek és maradvékainak, minden felségárulási szándékokat és össze-esküvéseket, mellyeket Ö-ellenek elkövetnének, felfedezni és beadni. Ígérem továbbá, tiszta szívvel, a' királyszekre-következést, mely ezen eredetírás által — "A' korona' további megszoríttatása és az alattvalók' jussainak és szabadságainak nagyobb bátorságbatétele" 'Sófia Printzasszony - hannoveri Választó-Hgasszonyra 's az ő' természeti örökösire, kik protestánsok, van és lessz szorítva, minden erőmből fenntartani, támogatni és védelmezni. Lemon-dok ezennel minden engedelmességről és

minden hívségről, minden más személy eránt, mely ezen országok' koronájára jussát tartani állítaná vagy mondaná, 's elesküszöm azt. Kinyilatkoztatom továbbá, hogy az én' hitvallásomnak semmi tikkelle nints, és hogy én azon véleményről lemondok, azt megvetem és elesküszöm, hogy azon Monárchák, kik a' Pápától, vagy a' római Szék' akarmiféle auctoritásától excommunicáltattak vagy fejedelmiszékjektől megfosztatottnak ítéltettek, alattvalói vagy akarki által, letétethetnének vagy megöletethetnének. — Kinyilatkoztatom továbbá, és nem hiszem, hogy a' római Pápa, vagy más külföldi akarmelyik Monarcha, Prelatus, Személj, Státus vagy Hatalom, valami világi vagy polgári bíróságot, erőt, elsőséget vagy főbbséget öltözhetne magára, egyenesen vagy tekervényesen, ezen országban. Esküszöm, hogy a' bírtok' mostani állását ezen országban, úgy a' mint azt a' törvények helybe-hagyták, teljes erőmből védelmezni akarom, és lemondok, rossznak tartom és nyilván elesküszök minden szándékot, mely az uralkodó Egyház' jelen-állapotját, a' mint azt a' törvény az országon belől megállapította, felfordítaná. Továbbá, esküszöm nyilván, hogy soha a' privilegiumot, melynek haszna vételéhez jussom van, vagy jövődőben jussom lehet, a' protestans vallás' vagy protestans ország-lósék' felfordítására ebben az országban, annak megháborítására vagy gyengítésére nem akarom fordítani; és megemérem, bizonyítom és kinyilatkoztatom nyilván, az Isten' színe előtt, hogy én ezen vallományomat, valamint annak minden magános részét, az eskü' szavainak egyenes és szokott értelmében teszem, a' nélkül hogy valami fére tsapongást, kettős értelmet vagy vissza tartóztatást gondolatomban lappangtatnék.

— 5) A' katolikusoknak elégteleneknek kell lenni a' Kantzellárius-Lordságra és az írlandi Helytartó-Lordságra. — 4) Minden municipalis Hivatalra, Fő-Bíró és Bíróságra léphetnek. De — 5) Az uralkodó Egyházhoz, papi törvényszékekhez és intézetekhez (alumniuumokhoz) tartozó Hivatalokat, valamint még az Universitásoknál semmi Tisztséget, az etoni, winchesteri és westminsteri Collegiumokban, nem vehetnek magokra. A' katolikusok' praesentatio-jussára-nézve, a' törvény, marad a' mostani erejében. Azon esetekben, mikor a' katolikus olyan Hivatalt visel, mellyel egyházi patronatus van egybe-kötve, a' koronáé legyen a' jus ezen patronatust másra ruházni. Egy katolikus se viselhet olyan tisztséget, mellyel az a' jus egybe van kötve, hogy a' koronának, Hivatalok' osztásában tanácsot adjon, melyek az ángl. és írlandus uralkodó Egyházzal egybe-kötésben állanak. — 6) Az álló büntető törvények a' katolikusok ellen, eltöröltessenek. — 7) A' katolikusok, bírtokaikra-nézve, egy lábra állíttassanak a' Dissenterekkel. — 8) A' Parlamentek' kathol. Tagjai, ne köteleztessenek valami különös kérdés mellett a' Házból kimenni. — 9) A' Transsubstantiatio ellen semmi nyilatkoztatást nem kell kívánni. — 10) Az egyházi garantiákra-nézve, a' katolikusok egyforma lábra állíttassanak a' Dissenterekkel. — 11) Teljességgel semmi Vetonak, sem belé-avatkovásnak nem kell lenni a' katholika Egyház és a' római Szék között foljó értekezésben, a' papi dolgokban. — 12) Az ángl. Egyházban most szokásbanvaló püspöki titulust és nevet, nem kell a' kath. Egyház' Tagjainak felvenni. — 13) Ha katolikusok municipalis vagy más Hivatalra botsáttatnak, az olyan Hivatalok' jeleit, semmi más e-

setben nem viselhetik, hanem csak az uralkodó Egyháznak rendelt istentiszteletű épületében. Az uralkodó Egyháznak szenteltetett istentiszteleti épületét kivéven, semmi másban nem szabad a hivatali köntöst viselni. — 14) A' mi a' Jesuitákat és más Szerzet-kösséget illeti; ezeknek a' neveket és az álló klastromi Communitáshoz tartozó magánosokat, regisztrálni kell, az olyan Communitásokat mellyek vallásos vagy klastromi igéretekkel le vannak köteleztetve, nem kell nagyobbítani, és a' Jesuita-Rend' további bemenetelek ellen ezen országba, előre-vigyázatot kell feltalálni. Az országban most tartózkodó Jesuitákat regisztrálni kell. — 15) Javallat fog tétetni, hogy választói jusra megkívántató adó'mennyisége, 40 Shillingről, 10 fontra fog fel emeltetni. A' szabadosok (freeholds) regisztraltatni fognak és a' registrálás, az irlandi Grófságok' Assistant - Barristerei előtt esik-meg. De az ő' végzése ellen, bizonyos esetekben, lehet felsőbb instánziákhoz appellálni.

Ambár ez az egész elmerajz, eddig még, csak javallat; de már is úgy-láttzik, hogy tudós katolikus Tagokkal egyes Biztosság által van az kidolgozva, hogy senki meg ne károsíttasson.

A' Peel Ur' azon hosszas bevéde végén javallott Meghatározást " hogy az egész Haz választottsággá változtassa magát, hogy azon törvényeket, mellyeknek erejek által az ÓFge' római-kath. alattvalói a' státuspolgárság' jussával-éleltől kirekesztettek, vegyék fontolóra " másnap' este egy vélekedés után, mely hajnali 3 óráig tartott, bevették 138 szót-többséggel, azaz, 348 szózáttal 160 ellen. — Itt van tehát az első lépés, mely a' katolikusoknak kedvezőleg szolgálhat.

Ugyanazon nap', mártz. 5-ödikén, bejelentetett az alsó Házban, hogy a'

Király, az irlandi veszedelmes egyesületek' elnyomattatása' bill-jét, mely mind a'-két parlamentházban keresztül ment, megerősítette; melyre, az emancipatio mellett és ellen, sok Kérőleveleket adtak-be.

London, mártz. 7. — A' beurse-n az a' hír futamodott-el, hogy az ang. Követ Péterváron, Heytesbury Lord, passust kért volna, és útban volna hazafelé, Angliába. De a' Courier mesének tartja ezt; hanem még is úgy vélekedik, hogy nem lehet tagadni a' két udvar között elkezdődött hidegséget.

Az O'Connel Ur' változása' megvizsgálására kiválasztott Biztosság beadta effelől vélekedését, hogy t. i. ez a' választás rendes és törvényes volt, de hogy az, az ellenbeadott Kérelmek szint-úgy nem oknélkülvalók (frivoious) volnának.

A' Peel Ur Státustitoknok' plánuma, mellyet mártz. 5-ödikén hurré-adott' oly rendkívülvaló, és az ekkorig, más európai Státusokra, kivált' az 1815-ödiki béke-olta, tekintve, követett státus principiumra a' kath. ügybajokra-nézve, oly nagy fontosságu, hogy az valóban, és egészen különösen az ügy-nevezett concordat-tzikkelt illető része, minden hazaszerető státuspolgáratól a' feszes-földnek, mindenkéül, kik saját státusok' valódi Fejedelemségének és függetlenségének magasságos értelmét betsúlui tudják, méltó a' legnagyobb figyelemmel-olvasásra. Mődi volt az, ekkorig az itteni parlamentben (és egy ditsőséges politica volt mindenképpen, a' szabad értelmű férjfiak' részéről, kik más hit-sorsuak' emancipatiojáért viaskodtak) hogy Európa' continensét, mint az egyházi politikában igazi böltsesség' példájául festették. Tegnap-este-olta, elébe vágott Nagybritannia az egész Európának ezen politikában egy száz esztendővel, azt a'

nagylelkű gyökéértelmet tette ő fel, — a' katolikusoknak minden státuspolgári jussokat, valamint a' többi protestans Dissentereknek, megadni, a' nélkül ül hogy az ő' egyházi szerkezetjek felett valaminémű Kötést Rómával tenének.

Nagybritanniától függ már most, valamint az ő' leányhazája, a' szabad Északamerika, neki ebben practice ment előtte, a' civilizált világnak és főképpen a' protestans népeknek, ezen nagy gyökéértelemben előttök világítani. „Semmi egyformátlanság a' hitvallás miatt, de concordát is semmi az alattvalók, egy része miatt Rómával.” Halljuk mit mond a' britannus Minister az alsó Házban, ki ebben visszhangja az egész nemzet' legnagyobb statusembereinek. „A' mi' plánunk' gyökéértelme, — minden hitvallási vélekedés miatt álló státuspolgári külömséget eltörölni, és az Őfge' minden alattvalói' politika jussainak egyformasága. Semmi bátorságot s kezességet nem kívánunk mi, a' Királynak nem szükség' a' Veto a' kath. Püspökök' választásában. Mitsoda világosságban kelljen nekünk a' római Egyházat Angliában tekinteni? Úgy nézzük-é azt, mint a' státussal, a' felállított (püspöki) Egyházhoz hasonlólag, egyesítettet (incorporáltat), vagy pedig más, ezen Egyháztól különböző protestans Egyház' világosságában? A' bátorságba-helyheztetés' nemének tehát, természetel azon szemügytől kell függenie, a' melyből itt kiindulunk. Nem esméretlenek előttem azoknak argumentomaik, kik azon incorporatiót ajánljak; előkelőségét is tudom betsülni, melyek a' kath. Papság' különös fizetéséből származhatnának: de megvallom, hogy, ha azon garantiák valami alkudozás és Kötés tárgyává tétetnének a' római udvarral, én a' leg-

nagyobb nehésséget a' kedvező kimenettel' kieszközlésében látnám. Jól tudom, hogy az, a' britannusok' érzékenységét fellázasztanak, és ezen ország' függetlenségének és magától-állásának ellenevólnának, ha egy angl. Király egy külföldi udvarhoz, egy külső-országi papi udvarhoz akarna foljamodni, hogy véghatározást nyerjen, — minémű lábbon álljanak az ő' saját alattvalói (mindenköz megelegetés). Nem lehet nekünk a' római Udvarhoz közelitenünk, a' nélkül hogy ennek egyszersmind hatalmat ne adjunk kezébe a' mi' törvényszerzésünkben, a' nélkül hogy azon időben meg ne esmérnénk, hogy ezen Udvarnak jussa van, helybe-hagyását vissza-tartóztatni. Ezen gyökéértelmeire könyöklök én, annak megbizonyítására, hogy egy olyan tselekedet, a' britannus birodalom' magától-állásával és méltóságával meg nem egyezhetne. Ezen okon állok én ellene minden garantiának ama' felekezet' részéről. Ki kell továbbá nyilatkoztatnom, hogy a' római Egyház' részéről lejendő helybe-hagyás, mely szerént ezen ország' koronájának egy Controlle-t (ellenjegyzést) engedni a' katolikus Papság' hivatalba-tétele felett, a' fizetés és bér' bátorságára, ezen ország' érzéseivel inkább ellenkezne, mint minden rendtartás, a' miket javallhatnánk. Ha éntöllem kérdik; — hát nekem, mitsoda plánom van a' római katolika Egyházzól, a' tartásra és controlleriára-nézve; feleletem, ez: éppen semmi! Nints nekem semmi plánom ezen Egyházat a' státussal atyafiságba ejteni. Azt mondom a' Katolikusoknak: Ti egyforma lábra állítottok minden egyéb protestans Dissenterekkel. Én, sem Veto-t, sem examinatio-törvényszéket nem kívánok. Valósággal, véghetetlenül jobb semmi garantiát nem venni. Meg vagyok győződ-

vé, hogy a' belső Státustitoknak, éppen oly' kevés hajlandóságot fog érezni a' papi levelezés' controllirozásában a' római Székkel, valamint egy Methodista-Kösséggel. "De ezen emlékezetes szóknak a' britannus nép' jövő állásáról vagy sokkal inkább nem-állásáról Rómával, ellenben, nem kell minket elhítenni, hogy a' britannus országlószék más oldalról, munkátlanság' teljes állapotjában marad; egy olyan időben, midőn 15 esztendővel ezelőtt, egy Szerzetet ismét feltámodva látott, mely a' maga' állhatatosságát régi gyökéértelmei mellett, igen is világosságra hozta. Tsak, nagy okoknak kellett lenni a' Ministereknek, hogy itt a' britannus nép' gyökér-szabadságához nyúltak.

"Van még egy más tizikkelj, mond éről Peel Úr, melyet a' billbe, mint törvényt, be kell tenni. Azt akarom mondani, hogy mi egy törvényt, a' vallási és klastromi ígéret által egyesült Rendek és Társaságok' elterjedése ellen, kivált a' Jészuita név alatt esmértesek ellen, vagyunk kéntelenek kibotsátni (hangos és köz-kiáltás hear, hear!) Tsaknem hiszem, hogy ezen tágyról, szükséges egy törvény, tudjuk legalább azon embereknek a' számát, kik az országban tartózkodnak, és a' felírást az ő neveik megkívánják. Figyelmezőknek kell lennünk, hogy ezek a' baráti intézetek el ne terjedjenek; 's meggondoljuk, hogy egy olyan vallásos klassis, nállunk be ne eresztődjön, mely ellen ezelőtt, mely ellen másszor minden más országok ellen sezegeték magokat, és a' mellyek most rakással toluának ezen ország-felé, mivel' őket másutt, tsaknem mindenütt kirekesztették. A' törvény, mindazoknak, kik az országban vannak, neve' felírása által, tökéletes védelmet nyer, és az álló klastromoknak és intézeteknek, privile-

giumaikkal-élést engednek: de mi érezzük, hogy igasságunk van, további belépését sok Jészuitának meggátolni; valamint a' klastromi intézetek, mellyek a' katholica vallás feltartására egösszen szükségesek, és azon felül, semmi más engedelmességet nem esmérnek, hanem tsak az ő' Fejekhez. Nem akarjuk mi még azonokat is (a' Jészuitákat), kik nagy kintsel ide jönnek, hogy intézeteket állítsanak; a' mit más európai státusok nem szenvednek.

Frantziaország

A' Gazette de France írja: "Azt állítják, hogy Rómából egy, tegnap-este érkezett Kurír azt a' tudósítást hozta, hogy azon városban egy Carbonári lázadás történt 's a' nép, hatalma alá akarta vetni a' Pápa-választást: de szerentsére elnyomták ezt a' különös revolútiót.

Burkúország

Berlin, mártz. 7. — Péterváritudósításoknál-fogva, Diebits Gen. Fővezérré tétetett, mint már hallottuk, a' Törökök ellen hadazó hadseregen, Toll és Neidhardt Generálok pedig, a' Gen. Stab' vezetéséhez rendeltettek. Miklós Császár, ki az ő' követeléseiben az ilendőseget, valamint a' mérsékletet hajlandóságaiban, egy pillantatig-sem tagadja-meg, az utóbbi időben, újj bizonyosságát adta, minő fontos legyen neki, az álló barátságos szerkezetet a' többi Hatalommal fenn-tartani, és hogy, nem ő, hanem a' Porta legyen az oka, ha a' békesség Keleten helyre nem áll. Ő tette az első lépést, hogy a' Portát ára vegye, és most is hajlandó még az egyességre kezet-adni. Ezek a' közlések igen nagy örömet okoztak itt, és kivált a' kintstárra erősen behatott. Itt, azt hiszik, hogy a' táborozás alkalmasint el fog kezdődni; de talán nem lesz tar-

tós: mert, mihelyt a' Porta tsak egykisség mutatja is hajlandóságát az engedésre; az ellenségeskedést félbe-szakasztják, és meglehet, alkudozáshoz fognak.

Austria

Béts, mártz. 20. — Schönbrunnban, a' ts. k. állat-gyűjteményben, az állatok' gondviselője Frantz János, holmi száraz kenyérdarabokkal menvén a' medvék' ketretzéséhez, hogy azokat étesse, az egyik medve kinyújtotta lábát a' vas-rostéjlon, 's a' helyett hogy a' kenyérhez nyúlt volna, megkapja a' gondviselő' kezét és a' vasrudak között berántván, azt, elharapta és lenyelte. A' szerentsétlen, ezen nem várt erőszakra, leesik, és pedig oly' közel a' medvéhez, hogy mikor a' másik gondviselő, annak kiáltására oda szaladt, a' medve mind a' két lábával veszedelmes sebeket ejtett a' lebukottnak karján; oldalán és ábrázattján, úgy hogy kevés pillantatok-múlva, minden segedelem haszontalan lett volna. Felkapja a' segedelemre oda szaladt gondviselő azt a' nagy vasat, melylyel az állatok' ganéjját szokták kitakarítani, és verte vele a' prédáját erőssen tartó medvét agyba-főbe, minden haszon nélkül, utóbb pedig, mikor annak a' horpasza körül járt az ütiekkel, tsakugyan elbótsátotta prédáját. Az össze martzongott szerentsétlent mindjárt az ispotáljba vitték: de minden segedelem-sem menthette őtet meg a' haláltól.

Muszkaország

A' pétervári Journál leírván bőven a' muszka téli faluzás' vagy Cantouirozás' mivóltat, és száva szerént, egészen megelégitő állapotját, a' többek közt, Várnaról ezt jelenti, mártz. 5-edikén: "Várna' vára ismét a' legjobb védelem állapotban van, és alig lehet ott többé észre-venni a' mi' ágyúink' pusztító erejének valami nyomát. Az abban fekvő e-

rős várvéd igen kényére van helyhez-tetve. Várnába-lépésével azt mondaná az ember, hogy muszka Ásiának valamelyik városát látta. Találni az úttzákon Görögöket, Örményeket 'sat. A' Bazárban (vásár, piatz) nyüösge a' nép, árúportéka, bőséggel. Odessa nem tsak ele-séggel, hanem luxus-articulussokkal, kitsapongásportékákkal is felgazdagította Varnát. Az őrzőházak, melyekben minden katonaság egyforma köntösben és a' leg jobb viselethez vannak, úgy lázik, mintha a' téli táborozás Muszkaország' közepén legnagyobb kényében vesztegel-ne. Tiszt és Közlegény megelégedve szállásolnak. Az ispotáljban elfér 2400 ember.

A' basa' régi lakása, mely izre-porra szaggattatott, katonáink' munkássága által derék lakhellyé formáltatott, mint egy 1000 betegre. — Baltsik és Kavarna, sok haszonra mutatnak igen derék ki-kötői által; úgy hogy, nem lehet tudál-kozni, hogy az ott telelő katonaság, igen gazdagon vannak helybe-hagyva, ele-ség' dolgából. Az ispotáljok a' legjobb állapotban vannak ott. — A' liverantok (kézre-szolgáltatók) mindent bőven hordanak, valamint tsak a' betegek kíván-hatnak. A' házak igen jól fel vannak ké-szítve, és az én' ott létemkor, még új-jabban jobbították azokat.

A' muszka határszélről, mártz. 5. — A' mint halljuk, Miklos Tsászár Öfge' máj. 4-edikén, elindul Pétervárról, és Warsóba érkezik 14-edikén; de azért, nem lessz koronázás. Onnan, össze-kerül a' Tsászár a' Burkus Királlyal, hi-hető, valamelyik határszéli Helységben. De azután, — elmegy-en-é a' Tsászár Odessába, még senkise tudja: de ha el-men-ne is, a' mint hiszik, kétséges, hogy a' táborba menne. A' hadsereg, oly' szá-mos, és úgy fel van készítve minden szük-

ségekkel, és a' kinézett állásokra oly helyesen van felosztva, hogy egyedültsak a' Fő-vezér szabad rendelkezésére van szüksége, hogy a' legszerentsésebb kimenetelt várják.

Törökország

A' Courrier d' Orient írja Pátrásból, jan. 28-adikáról: "A' móreai kastély' helyre-állítását nagy erővel folytatják. A' vár-Ingenőrség' kompániáján kívül, mellyek azon dolgoznak, az itteni regementekből mind oda vitték, a' kik csak árávalók voltak. — Rég-olta nem volt Görögországban olyan essős tél, mint ez. Móreának minden foljővize, úgy megáradt, hogy egy nap sint, melylyen szerentsétlenség ne törtéane.

Külömbféle

Conclavistának híjják az olyan lelki vagy világi embert, kit egy Kárdinál ára betsül, hogy azt Pápapavasztás' ideje alatt, magával a' Conclave-ba bevizsi. Mindegyik Kárdinál vihet magának társaságul vagy szolgálattjára egy lelki és egy világi Conclavistát is, és ha megbetegszik; úgy, vihet még harmadikat is. Egyéberánt a' Vatikán palotabeli bezárás, mind a' Conclavistákat, mind a' Kárdinálokat magokat illeti. Tsak egyedül megbizonyított nehéz betegségben hagyhattják ezek az Urak el a' Conclavet. — Nints ugyan hátra-maradások ezen Uraknak a' jól-élésben, sem a' Kárdináloknak, sem az ő Conclavistáiknak; hanem ez a' bezárás külömben, szoros, hogy a' hosszas Conclave' kedvetlensége, mely a' Pápa' halála után 11 nappal szokott kezdődni, a' Kárdinálok' minél-előbb lehető egybegyűléseket az újj Pápa' választására az által sürgetődjön. — Még is néha igen hosszason tart a' Conclave. — A' Conclavisták' hivatala igen betsületes; 's ezért is, igen vadásszák azt. A' választott Pápa' volt Conclavistái, a'

hierarchia' régi szokása szerént, mindég megtalálják szerentséjüket. Egyéberánt, az a' megkülömböztetés, hogy valaki Conclavista volt, minthogy mindég tudós és nagy tapasztalásuakat választanak hozzá, bizonyos tekintetben, a' Kárdinál Kollegyiom' köz-clientelája alatt vannak azok; melyben a' Conclave' ideje alatt meghóit Kárdinálok' Conclavistái is részt-vesznek; olyan eset, mely annál annál-gyakrabban történik-meg, mivel' a' Vatikán-palota, Róma városának azon regiojában fekszik, mely aria Cattiva-nak a' fészke. *) — Mindegyik Kárdinálnak van a' Conclave-ben egy 20 quadráttalp nagyságu Cella-ja (mint a' méheknek a' sejt vagy lép), a' Conclavistáinak is akkoránnyi. Nintsen azokban kandalló (camine); hanem, szükségben, két olyan kaiba közöttvaló foljosótskán lehet tüzet gerjeszteni.

*) Igen is, l' aria cattiva (világos lefestést nem engedhető dögleletes veszett levegő) uralkodik a' Vatikán egész vidékén. Hogy a' Sz. Péter' temploma is abban fekszik, egynehányszori tapasztalásból állítja a' Redactio. A' nagy kupolon fel, a' templomból felemelkedő és töltésr-formán a' nagy gomb' nyakán a' gombba toluló leírhatatlan bűdösség bizonyította ezt a' gombban ülőknek, kik abban 16-an férnek-el, és ezt a' bűdösség' focusát, tsak egyedül erős gyomru ember állja-ki a' gombban, mint P.